

Dyslexieplan

Januari 2014

Inhoud

1. Definitie en kenmerken dyslexie	3
2. Signalering	3
3. Dyslexieonderzoek	4
4. Dyslexiebehandeling	5
5. Faciliteiten op school	5
6. Communicatie met ouders	5
7. Tips voor leerkrachten	7
Bijlage 1: Formulier ondersteuning dyslexie	8
Bijlage 2: Overdrachtsformulier PO/VO voor leerlingen met dyslexie.	10
Bijlage 3: Informatie over dyslexie voor ouders.	11

1. Definitie en kenmerken dyslexie

In de hersenen worden diverse verbindingen gemaakt die we nodig hebben bij het lezen en schrijven van letters en woorden. Bij dyslectische mensen zijn deze verbindingen niet goed aangelegd, waardoor zij niet kunnen beschikken over een goede strategie voor het lezen en schrijven van woorden. Hierdoor is automatiseren een groot probleem en hebben ze, onder andere, moeite met letters herkennen.

Het protocol dyslexie hanteert de volgende definitie:

Dyslexie is een stoornis die gekenmerkt wordt door een hardnekkig probleem met het aanleren en het accuraat en/of vlot toepassen van het lezen en/of het spellen op woordniveau (Stichting Dyslexie Nederland, 2003).

Het gaat dus om een verstoring in de verwerking van visuele prikkels. Enkele kenmerken van dyslexie:

- Zwakke prestaties bij lezen en spellen (scores op lees- en spellingtoetsen)
- Het trage moeizame leerproces doet zich alleen voor bij lezen en spellen
- De leesproblemen doen zich voor bij het lezen van woorden en lettercombinaties
- De verwerking van spraakklanken is verstoord/vertraagd
- Het snel achter elkaar benoemen van letters en cijfers is verstoord/vertraagd
- Visueel-orthografische woordherkenning is onnauwkeurig/vertraagd
- Het koppelen van visueel-auditieve letter-/woordverwerking is verstoord/vertraagd
- Er kunnen problemen zijn met het verbale werkgeheugen.

2. Signalering

Zowel de leerkracht als de intern begeleider houden de resultaten van de leerlingen in de gaten. Indien er sprake is van een geringe achterstand, wordt er extra hulp ingezet. Dit moet onder begeleiding van een leerkracht, RT'er of andere onderwijsbevoegde worden uitgevoerd. Er is dan een voor- en nameting die met de EMT/Klepel/DMT of PI-dictee wordt gemeten, deze twee tests meten het technisch lees- en spellingsniveau het betrouwbaarst binnen onze testmogelijkheden. Is er te weinig groei in de voor en nameting en zijn er E-scores behaald, dan is er sprake van hardnekkigheid. Indien er sprake is van doublure, is een D-score ook reden voor verder onderzoek.

NB) Als een leerling bovengemiddeld presteert en ook een bovengemiddeld IQ heeft, valt de dyslexieproblematiek mogelijk minder op. Daarom is het zaak dat er bij leerlingen die voornamelijk A-scores behalen, bij lage C-scores al aan de bel wordt getrokken.

Na overleg schakelen we de ouders in voor een gesprek. Hier zijn twee mogelijke vervolgen op:

1. De afname van de dyslexiescreeningstest (DST) door Sylvia of Karen. Deze test meet geen dyslexie, maar wel het risico op dyslexie. Karen kan eventueel aanvullend onderzoek doen, enkel in extreme gevallen.
2. Verwijzing voor een dyslexieonderzoek.

3. Dyslexieonderzoek

Ouders kunnen altijd op eigen kosten een onderzoek laten uitvoeren.

Soms vergoeden zorgverzekeraars dyslexieonderzoeken. Hier zijn de volgende eisen aan verbonden:

- Het kind is tussen de 7 en 13 jaar (vanaf mei groep 3 is dyslexieonderzoek mogelijk).
- Het onderzoek moet worden uitgevoerd door een onderzoeksbureau dat bekend is bij het Kwaliteitsinstituut Dyslexie en/of het NRD (Nationaal Referentiecentrum Dyslexie.) De IB'er weet wie dit zijn in onze regio. Daarbij moeten de ouders zelf bij hun zorgverzekering navragen met welke bureaus zij contracten hebben afgesloten.
- De school moet een dossier leveren waarin is opgenomen:
 - Basisgegevens uit het leerlingvolgsysteem.
 - Beschrijving van het lees- en spellingprobleem.
 - Omschrijving van de extra begeleiding (doelen, duur, inhoud, organisatievorm, begeleider) en de voor- en nameting hiervan. Daarom is het zeer belangrijk de extra hulp vast te leggen!

De zorgverzekeraar vergoedt alleen bij E-scores, maar dit wil niet zeggen dat zeer intelligente kinderen geen dyslexie kunnen hebben. Helaas moeten ouders in dat geval zelf betalen.

Het daadwerkelijke onderzoek bevat de volgende onderdelen:

- *Onderzoek naar criteriumvariabelen* (lees- en spellingsvaardigheden, niveaubepaling. Een vervolg op het LVS.)
- *Onderzoek naar dyslexie typerende cognitieve vaardigheden* (basale vaardigheden die nodig zijn om tot lezen en spellen te komen: fonologische verwerking, grafeem-foneemassociatie, snel serieel benoemen.)
- *Onderzoek naar differentiaal diagnostische vaardigheden* (om uit te sluiten dat een algemeen leerprobleem de oorzaak is van de problemen. De wat algemenere vaardigheden worden getest, zoals semantische taalvaardigheden en non-verbaal werkgeheugen)
- *Onderzoek naar het algemeen cognitief functioneringsniveau* (intelligentie)

Om dyslexie vast te kunnen stellen, moet ook aantoonbaar zijn dat er sprake is van een hardnekkig probleem. Er moet schriftelijk bewijs zijn dat er minimaal een half jaar intensief is gewerkt aan het probleem waarbij er onvoldoende groei is te zien!

Deze schriftelijke verantwoording moet een beschrijving zijn van het verloop van de begeleidingsmomenten, de doelen, inhoud (methode gebruik), de organisatievorm en wie de begeleiding heeft uitgevoerd met welke functie (zie bijlage 1).

Als er dyslexie is geconstateerd, krijgt het kind een dyslexieverklaring welke is ondertekend door een erkende GZ-psycholoog. Dit is belangrijk voor de geldigheid van de verklaring. Een dyslexieverklaring is levenslang geldig.

4. Dyslexiebehandeling

Een dyslexieverklaring is er vaak in twee soorten: 'dyslexie' en 'ernstige enkelvoudige dyslexie' (EED). Als er sprake is van is van EED, heeft een kind recht op een dyslexiebehandeling die wordt vergoed door de zorgverzekeraar. Meestal komt dit neer op ongeveer 60 behandelingen. Deze kinderen mogen onder schooltijd in een daarvoor beschikbare ruimte op school de vergoede dyslexiebehandeling ontvangen (enkel op woensdagen). Wel is daarbij van belang dat ouders zich bewust zijn van het feit dat een rustige ruimte niet gegarandeerd kan worden en het voorkomt dat behandelingen onverwacht niet plaats kunnen vinden omdat de ruimte niet beschikbaar is. Kinderen met 'gewone' dyslexie mogen ook onder schooltijd een behandeling ontvangen, deze mag echter niet binnen onze schoolmuren plaatsvinden, i.v.m. ruimtegebrek.

Voor een dyslexiebehandeling onder schooltijd, moet schriftelijk toestemming worden gevraagd, waarbij de ouders het volledige onderzoeksverslag en een geldige dyslexieverklaring moeten overleggen, liefst digitaal.

Co-morbiditeit

Als de dyslexie als stoornis domineert maar een secundaire stoornis de dyslexiediagnostiek belemmert, zal de secundaire stoornis eerst moeten worden behandeld, zodat deze niet meer belemmerend werkt. Of hier sprake van is, beoordeelt de GZ-psycholoog die het onderzoek doet.

5. Faciliteiten op school

De volgende zaken bieden wij op school, aan alle kinderen met dyslexie, ongeacht de mate van ernst:

- Het geven van verlengde instructie op taal- spelling- en leesgebied in de klas.
- Extra leesoefeningen in de vorm van duo-lezen, maatjes lezen en/of Ralfi-lezen.
- Extra tijd voor de methodetoetsen voor taal en spelling.
- Extra tijd voor de Cito eindtoets en de Entreetoets
- Extra tijd en vergrotingen voor LVS-toetsen.
- Auditieve ondersteuning voor de Cito eindtoets en de Entreetoets

- Aanpassen van de beoordeling van spelling (alleen de fouten die te maken hebben met de te behandelen categorie worden fout gerekend).
- Vergrotingen van de opgaven en opdrachten voor de Cito eindtoets en de Entreetoets.
- Teksten van zaakvakken mee naar huis geven om voor te bereiden.
- Op woensdagochtend is er een ruimte op school gereserveerd waar kinderen met EED een dyslexiebehandeling van een erkend dyslexiebehandelaar kunnen krijgen. Echter, schoolse zaken (zoals afname LVS e.d.) hebben altijd voorrang op de ruimte! Het kan dus voorkomen dat een behandeling niet door kan gaan op school.
- Andere wensen gaan altijd in samenspraak met de leerkracht en intern begeleider.

In groep 8 moeten we voor dyslectische leerlingen vastleggen welke hulp is geboden, wat het huidige niveau is en welke extra faciliteiten wij adviseren voor het VO (zie bijlage 2).

Toetsen begrijpend lezen

Begrijpend lezen is voor veel kinderen met dyslexie. Hierover hebben we de volgende afspraak betreffende de afname van een begrijpend leestoets:

Kinderen met een geldige dyslexieverklaring, kunnen voor een begrijpend leestoets de volgende faciliteiten krijgen:

- Vergroting van de toets.
- De toets wordt verdeeld over meerdere dagen om de hoeveelheid tekst per keer te verkleinen.
- Als het kind, ondanks de bovengenoemde punten, nog steeds frustrateert mag de leerkracht de leerling begeleiden met lezen. Dit gebeurt altijd in overleg met IB.

Er mag dus niet zonder meer worden voorgelezen. Extra faciliteiten gaan altijd in overleg met de IB'er!

6. Communicatie met ouders

Het is belangrijk de communicatie met ouders open te houden. Als er al een geringe twijfel bestaat, geef dan direct de informatie voor ouders mee (zie bijlage 3). Hierin staat kort beschreven welke stappen er in het proces worden genomen, wat wij als school kunnen bieden en wat zij zelf kunnen doen.

De volgende stappen in de communicatie naar ouders dienen te worden genomen:

Bij een signalering van dyslexie:

- Nodig de ouders direct uit voor een gesprek en spreek je zorgen uit. Laat hierbij gegevens zien en bespreek wat de stappen zijn die we kunnen ondernemen. Geef ze de informatie uit bijlage 3 mee.
- Als er een onderzoek heeft plaatsgevonden, vraag om een kopie van het verslag en een gesprek om het verslag te bespreken. Vertel hierbij duidelijk wij als school kunnen bieden en dat de ouders ook zelf iets kunnen doen thuis. Soms is het belangrijk de

ouders duidelijk te maken dat ook de ouders hun kinderen kunnen helpen en wij kunnen hen daarbij helpen.

Bij aanvang van het nieuwe jaar:

- Nodig de ouders uit voor een kort gesprekje. Bespreek dat je van de vorige leerkracht hebt vernomen wat hij/zij heeft gedaan en wat jij dit jaar gaat bieden aan de leerling. Dit gesprek aan het begin van het schooljaar is belangrijk! Dit zorgt voor een open communicatie, ouders hebben hier behoefte aan.

7. Tips voor leerkrachten

Hieronder een overzicht van de ondersteuningsmogelijkheden in de klas die nuttig zijn voor kinderen met dyslexie:

- Adviseer de ouders iedere dag tussen de 15-30 minuten te lezen samen met hun kind.
- Geef kinderen met dyslexie geen onverwachte leesbeurten!
- Activeer de voorkennis voordat een toets of dictee begint. Benoem de regels kort voordat het dictee start, dit kan ook zonder de regels voor te zeggen. ('denk aan de klinkerdief, wat doen we ook alweer met werkwoorden in de verleden tijd?' etc. etc)
- Laat uitgebreide schrijfoopdrachten en dictees op de computer in Excel maken (i.v.m. spellingscontrole in Word raden we aan Excel te gebruiken). Zo beperk je de aandacht voor het schrijven en kan de leerling zich enkel op de schrijfwijze focussen.
- Bied pre-teaching d.m.v. boeken (of kopieën) voor zaakvakken en teksten voor begrijpend/technisch lezen mee naar huis te geven, zodat deze thuis kunnen worden voorbereid.
- Voor Naut, Meander en Brandaan is een taalkatern aanwezig in de handleiding. Hier staan tips in om leeszwakke leerlingen te ondersteunen.
- Start een groepje voor RALFI-lezen op. Op www.ralfilezen.nl staat uitgebreid beschreven hoe je dit vorm geeft en kun je teksten met diverse onderwerpen vinden.
- Probeer teksten visueel te ondersteunen met plaatjes en wijs hier ook op. Laat ze zien dat ze op deze manier ook al kunnen weten waar de tekst over gaat. Dit helpt hen bij tekstbegrip.
- Pas de beoordeling van spellingsfouten aan. Beoordeel enkel de categorie die op dat moment behandeld wordt en geef bij andere fouten subtiel aan dat het woord niet goed is geschreven.
- Bied meer toets tijd bij vakken waar veel gelezen moet worden.
- Bied vergrotingen aan als de leerling die wenst.